

Державний архів Сумської області

**Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області**

ФОНД Р-6012

Опис № 2

1946-1959

ПЕРЕДМОВА

до опису №2 фонду Р-6012 – Роменський дитячий будинок
 Роменського районного відділу народної освіти
 м. Ромни Роменського району Сумської області

З приходом радянської влади у 1918 році дитячі притулки, що існували в дореволюційній Росії на благодійні кошти, декретом Раднаркому були перетворені на державні дитячі будинки й передавались у відання спеціально створених комісій. Для нормування процесу організації мережі дитячих закладів для безпритульних дітей Наркомос видав низку положень, зокрема, «Про дитячу трудову колонію», «Про трудову комуну для підлітків», «Про прийомні пункти», «Про створення відкритих дитячих будинків»

Якщо до революції на соціальний розвиток безпритульних дітей, крім державних, впливали благодійницькі організації та церква, а виховання базувалось на ідеалах християнської моралі та відданості монархії, то більшовики оголосили принципами комуністичного виховання марксизм, класовість, атеїзм, колективізм та інтернаціоналізм. Безпритульні діти були беззахисними перед ідеологічним тиском тоталітарного режиму й виховними експериментами радянської педагогіки. *«Воспитывать у детей чувства советского патриотизма, беспредельной преданности партии, правительству и т. Сталину»* (оп.2, спр.6).

Наприкінці 1930 – початку 1940-х років у дитячих будинках Радянського Союзу почала спостерігатись певна тенденція: вихованців дитбудинків, особливо тих, що були круглими сиротами чи дітьми репресованих «ворогів народу», які не знали своїх батьків, намагалися раніше строку випустити у доросле життя.

Форми виявлення дитячої безпритульності також були різними: жебрацтво, бродяжництво, проституція, правопорушення. Причини виникнення безпритульності й втрати дітьми зв'язку з батьками мали системний характер. Значна частина дітей втратила зв'язок із батьками під час евакуації внаслідок голоду 1921–1923 років. У цілому, якщо на 1919-1920 роки в Україні нараховувалося приблизно 7.600.000 дітей, то 1/8 частина з них була безпритульною (950 тисяч).

Чергова «третя хвиля» безпритульності та сирітства розпочалася в СРСР після виходу в світ наказів НКВС «Об операции по репрессированию жен и детей изменников родины» (15 серпня 1937 року) і «О детях репрессированных родителей» (20 травня 1938 року), згідно з якими жінки «зрадників батьківщини» відправлялись до таборів на 5–8 років, а їх діти – до дитячих будинків.

Після визволення Сумської області для дітей, батьки яких загинули на фронті, у 1944 році створили 8 спеціальних дитбудинків.

З книги Петра Картавого «Світ осиротілих дітей: крізь біль і міфи – до справжності» (Суми. Видавництво «МакДен». 2011):

Довідка Сумського виконкому обласної Ради від 26 травня 1948 року Про хід виконання постанови РМ УРСР №235 від 10 березня 1948 року «Про заходи по ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності» станом на 1-е травня в області було 42 дитячих будинки з загальною кількістю 6230 дітей, з них: спецдитбудинків 8 з кількістю дітей 1666, звичайних дитбудинків 30 з кількістю дітей 4044, санаторних 1 з кількістю дітей 108, шкіл-інтернатів 3 з кількістю дітей 312. У Сумському облвідділі народної освіти життєдіяльність дитбудинків забезпечував сектор із 3 чол.

* * *

У 1926 році було відкрито Роменський дитячий будинок. У 1943 році школа реорганізована в дитячий будинок №1 для дітей-сиріт.

Згідно постанови виконкому Сумської облради депутатів трудящих за № 71 від 12.12.1942 у м. Ромни утворений дитячий будинок на 150 осіб. В додаток до постанови виконкому райради депутатів трудящих від 21 лютого 1944 року дитячому будинку передано приміщення колишнього житлового будинку по вул. Щучки, буд. 23 (колись там були пральня, лазня, їдальня, клуб, які згодом були зайняті під квартири). Організовано допоміжне господарство з передачею дитбудинку землі, коней, свиней, корів.

У 1946 році в розпорядженні будинку було 5 будівель, з них: у 2 будинках жили діти, в інших були кухня, столова, контора, пральня та інші підсобні приміщення. Було 2 майстерні – швейна та чоботарська. Станом на 1953 рік – 5 будівель, з яких три (з них дві дерев'яні) зайняті 19 дитячими спальнями. На кінець 1954 року у дитбудинку було 122 вихованці (74 хлопчики, 48 дівчат).

На виконання постанови виконкому обласної Ради депутатів трудящих № 262 від 4 квітня 1959 року «Про розширення сітки шкіл-інтернатів у 1959 р.» Наказ по Сумському обласному відділу народної освіти від 01 червня 1959 року «Про реорганізацію Правдинського, Путивльського, Роменського і Іванівського санаторного, Роменського № 3 та Миропільського дитячих будинків у школи-інтернати» Роменські дитячі будинки № 1 та № 3 реорганізовані у Роменську школу-інтернат на 210 учнівських місць. (оп.2, спр.89).

За наказом облвно №42 від 07.04.1959 на базі колишньої міської школи №4 та дитячого будинку №1 було створено Роменську школу-інтернат. З 03.05.1959 - школа-інтернат ім. О.А. Деревської.

У повоєнні часи підсобне господарство дитбудинку відіграло важливу роль, бо в державі було сутужно з харчами, більшість яких розподілялась за продовольчими картками.

Станом на 1958 рік дитячий будинок мав таке підсобне господарство свинарник, овочесховище, сарай, птахівник, а саме: коней – 4, корів – 2, телиця – 1, свиней – 76, курей – 30; сад (посаджений у 1956 році – 2,72 га), старий сад – 1 га.

Професійно-трудове навчання вихованців проводилося у майстернях та підсобному господарстві.

Норми харчування на одну дитину 10-12 років у повоєнні роки в інтернатних установах: булки 6 кг, хліба житнього 9 кг, цукру 1,5 кг, крупи (у т.ч. рис) - 3 кг, борошна 0,5 кг, сиру (творог) - 1 кг, молоко – 9 л, сметана 0,5 кг, тваринного масла - 0,9 кг, рослинних жирів – 0,3 кг, риби – 1,2 кг, м'яса – 2,4 кг, оселедця – 0,5 кг, яєць – 1,5 дес., картоплі – 9 кг, овочів – 9 кг, фрукти, ягоди - 4,5 кг, чай – 0,02 кг, кофе – 0,03 кг, повидло – 0,3 кг. З округленням на 1 вихованця – 100 крб.

У 14 років вихованці дитячого будинку випускалися у самостійне життя з мінімальним забезпеченням речами.

У справах є заяви громадян про видачу їм на виховання дітей, здебільше це діти, яких раніш здавали на виховання у дитбудинок, та найближчі рідні – племінники, онуки.

* * * * *

У 2019 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку описів.

На подальше постійне зберігання були залишені справи: накази та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, по дитячому будинку, домові книги, листування, статистичні відомості, плани та розпорядження щодо виховання дітей, фінансові документи, списки, книги реєстрації та обліку вихованців, особові справи та індивідуальні медичні картки дітей, свідоцтва вихованців про закінчення школи, списки дітей у розшуку, заяви громадян про взяття дітей на виховання, розписки в отриманні дітей, особові справи вихователів, документи по підсобному господарству.

В описах відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, описи передруковано, складено історичну довідку та передмову, акт перероблення опису архівного фонду.

Справи в описах систематизовані за датами. Старі інвентарні описи взяті на облік. На впорядковані документи складено описи № 1 за 1927-1939 роки на 59 справ, опис № 1-о за 1926-1939 роки на 46 справ, опис № 2 за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 2-о за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 3 за 1945-1955 роки на 71 справу, опис № 4 за 1944-1951 роки на 25 справ, опис № 4-о за 1944-1950 роки на 31 справу, опис № 5-о за 1947-1954 роки на 47 справ.

Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни
Роменського району Сумської
області

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області

_____Ю. ОЛІЙНИК
_____2019

Фонд Р-6012

Опис № 2
справ постійного зберігання
за 1946-1959 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Акт перевірки роботи дитячого будинку	06.12.1946		4	
2.		План роботи Роменського дитячого будинку № 1 на 1947-1948 навчальний рік	1947	1948	17	
3.		Річний звіт (про діяльність) по бюджету за 1957 рік	31.12.1957	01.01.1958	14	
4.		Положення про підсобне господарство при Роменському дитячому будинку № 1. Картка державної реєстрації	28.06.1949		4	
5.		Акт ревізії виконання кошторису. Списки посадових осіб та дітей Роменського дитячого будинку № 1. Листування	25.01.1951	21.05.1951	54	
6.		Акти ревізій фінансово- господарської діяльності	15.05.1952	01.12.1952	22	
7.		Книга протоколів методичних нарад	04.09.1953	14.02.1957	44	
8.		Календарні плани за 1953- 1954 навчальний рік	1953	1954	38	

1	2	3	4	5	6	7
9.		Санітарний журнал Роменського дитячого будинку № 1	03.10.1953	19.09.1957	20	
10.		Статистичний звіт на 01 січня 1954 року	1953	01.01.1954	1	
11.		Акти перевірок фінансово- господарської діяльності (по бюджету)	21.01.1953	15.08.1953	19	
12.		Акт перевірки фінансово- господарської діяльності допоміжного господарства	20.01.1953		10	
13.		Книга протоколів педагогічної ради	04.10.1954	10.11.1954	12	
14.		Плани навчально-виховної роботи за 1954-1955 навчальний рік	1954	1955	21	
15.		Звіт про підсумки навчально- виховної роботи за 1954-1955 навчальний рік	1954	15.07.1955	24	
16.		Акт перевірки роботи дитячого будинку	04.12.1954	06.12.1954	9	
17.		Статистична звітність за 1954 рік	31.12.1954	08.01.1955	4	
18.		Накази, розпорядження Сумського обласного відділу народної освіти про навчально-виховну роботу та іншого змісту	03.03.1955	31.12.1955	45	
19.		Плани навчально-виховної роботи за 1955-1956 навчальний рік	1955	1956	51	
20.		Звіт про навчально-виховну роботу за 1955-1956 навчальний рік	1955	28.06.1956	23	
21.		Акт обстеження стану навчально-виховної роботи	17.07.1955		5	
22.		Кошторис витрат по бюджету за 1955 рік	1955		42	

1	2	3	4	5	6	7
23.		Річний звіт по бюджету за 1955 рік	1955	01.01.1956	11	
24.		Кошторис прибутків по допоміжному господарству за 1955 рік	1955		31	
25.		Річний звіт підсобного господарства за 1955 рік	02.06.1955	01.01.1956	12	
26.		Накази, розпорядження Сумського обласного відділу народної освіти про навчально-виховну роботу та іншого змісту	03.02.1956	12.10.1956	15	
27.		Звіт про навчально-виховну роботу за 1956-1957 навчальний рік	01.07.1956		17	
28.		Акт ревізії фінансово-господарської діяльності	25.08.1956	14.12.1956	10	
29.		Кошторис витрат по бюджету за 1956 рік	29.02.1956	05.05.1956	34	
30.		Річний звіт по бюджету за 1956 рік	1956		23	
31.		Прибутково-видатковий кошторис допоміжного господарства	1956		43	
32.		Накази, розпорядження Сумського обласного відділу народної освіти про навчально-виховну роботу та іншого змісту	03.01.1957	31.12.1957	45	
33.		Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР. Правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників дитячих будинків	05.09.1957	20.09.1957	15	

1	2	3	4	5	6	7
34.		Протоколи засідань педагогічної ради Роменського дитячого будинку № 1 у 1957-1958 навчальному році	12.01.1957	04.05.1959	52	
35.		План навчально-виховної роботи за 1957-1958 навчальний рік	1957	1958	18	
36.		Звіт по учбово-виховній роботі за 1957-1958 навчальний рік	1957	26.06.1958	19	
37.		Акти ревізій фінансово-господарської діяльності	19.03.1957	21.10.1957	19	
38.		Кошторис витрат по бюджету за 1957 рік	1957		28	
39.		Книга обліку кредитів та витрат по бюджету Роменського дитбудинку № 1	січень 1957	вересень 1957	10	
40.		Головна книга Роменського дитячого будинку № 1 на 1957 рік	квітень 1957	грудень 1957	44	
41.		Річний звіт по бюджету за 1957 рік	1957	01.01.1958	8	
42.		Прибутково-видатковий кошторис за 1957 рік	1957		8	
43.		Накази, розпорядження Сумського обласного відділу народної освіти про патрунування дітей, роботу дитячих будинків та іншого змісту	14.01.1958	11.10.1958	34	
44.		Протоколи методичних нарад та відкритих занять в Роменському дитбудинку № 1 за 1958-1959 навчальний рік	14.10.1958	26.03.1959	14	

1	2	3	4	5	6	7
45.		Перспективний план зміцнення матеріальної бази і культурно-побутових умов вихованців за 1958-1960 роки	07.02.1958		16	
46.		Плани навчально-виховної роботи за 1958-1959 навчальний рік	1958	1959	95	
47.		Акт ревізії фінансово-господарської діяльності	21.06.1958		16	
48.		Приймально-здавальний акт, складений при зміні директора	05.05.1958		3	
49.		Статистичний звіт за 1958 рік	1958		1	
50.		Кошторис витрат по бюджету за 1958 рік	27.03.1958		23	
51.		Книга обліку кредитів і витрат по бюджету	січень 1958	грудень 1958	28	
52.		Головна книга Роменського дитбудинку	січень 1958	грудень 1958	39	
53.		Річний звіт по бюджету за 1958 рік	01.01.1958		11	
54.		Прибутково-видатковий кошторис допоміжного господарства	27.01.1958	23.05.1958	14	
55.		Головна книга Роменського дитбудинку	січень 1958	грудень 1958	35	
56.		Накази Сумського обласного відділу народної освіти про реорганізацію Роменського дитячого будинку № 1 в школу інтернат, передачу автомашини	01.06.1959	10.06.1959	4	
57.		Акти передачі основних засобів і матеріальних цінностей Роменській школі-інтернату	13.05.1959	21.09.1959	21	

1	2	3	4	5	6	7
58.		Акт ревізії фінансово-господарської діяльності	13.05.1959		13	
59.		Приймально-здавальний акт, складений при зміні директора	10.04.1959		2	
60.		Кошторис витрат по бюджету за 1959 рік	12.02.1959		24	
61.		Штатний розклад. Кошторис адміністративно-господарських витрат за 1959 рік	04.02.1959		3	
62.		Звіт про виконання бюджету за станом на 15 вересня 1959 року	15.09.1959		5	
63.		Головна книга по бюджету	01.01.1959	15.09.1959	10	
64.		Книга обліку основних засобів (по допоміжному господарству)	01.01.1959	01.03.1959	8	
65.		Головна книга підсобного господарства Роменського дитячого будинку № 1 на 1959 рік	січень 1959	серпень 1959	16	
66.		Обігові баланси допоміжного господарства	01.01.1959	липень 1959	12	
67.		Свідоцтва вихованців про закінчення чотирьох та семи класів середньої школи	1947	1957	13	

До опису внесено 67 (шістдесят сім) справ з № 1 по № 67 у тому числі:
літерні №№ _____,
пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О. АНДРЮЩЕНКО

28.10.2019

Перевідна таблиця шифрів фонду Р-6012 опис № 2

Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи
1.	4	24.	49	47.	80
2.	6	25.	50	48.	81
3.	8	26.	51	49.	82
4.	13	27.	54	50.	83
5.	19	28.	56	51.	84
6.	24	29.	57	52.	85
7.	27	30.	58	53.	86
8.	28	31.	59	54.	87
9.	31	32.	60	55.	88
10.	32	33.	61	56.	89
11.	33	34.	63	57.	92
12.	34	35.	64	58.	93
13.	35	36.	68	59.	94
14.	36	37.	69	60.	95
15.	37	38.	70	61.	96
16.	38	39.	71	62.	97
17.	39	40.	72	63.	98
18.	40	41.	73	64.	99
19.	42	42.	74	65.	100
20.	45	43.	75	66.	101
21.	46	44.	77	67.	103
22.	47	45.	78		
23.	48	46.	79		